

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 1997/98:178 Medborgarskap och identitet samt motioner som väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också de motioner om svenskt medborgarskap som väckts under den allmänna motionstiden 1998.

I propositionen föreslås att det i medborgarskapslagen införs en möjlighet att medge dispens från kravet på styrkt identitet i ärenden om naturalisation. Dispens föreslås få ges om sökanden har haft hemvist i Sverige sedan minst åtta år och gör sannolikt att den identitet han eller hon uppger är riktig.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

I motionerna tas också upp yrkanden om möjlighet till återkallelse av svenskt medborgarskap, om krav på kunskaper i svenska språket för rätt till svenskt medborgarskap, om statslösa barns rätt till medborgarskap och om dubbelt medborgarskap.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker samtliga motioner.

Till betänkandet har fogats sju reservationer och ett särskilt yttrande.

Propositionen

Regeringen (Inrikesdepartementet) har i proposition 1997/98:178 Medborgarskap och identitet föreslagit riksdagen att anta det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap.

Lagförslaget återfinns som bilaga till betänkandet.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av propositionen

1997/98:Sf43 av Gullan Lindblad m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att dispens från kravet på styrkt identitet skall gälla efter tio års vistelse i Sverige i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängt krav på vistelse i Sverige vid uppgivande av annan identitet än vad som ursprungligen uppgivits,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återkallelse av svenskt medborgarskap,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskaper i svenska språket för rätt till ansökan om svenskt medborgarskap,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statslösa barn.

1997/98:Sf44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det är fri bevisprövning som gäller vid avgörande av frågan om identiteten skall anses styrkt i medborgarskapsärenden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beviskravet för att en identitet i ett medborgarskapsärende skall anses sannolik,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ingen som fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande skall behöva kontakta hemlandets myndigheter som ett led i att styrka sin identitet inför svenska myndigheter,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på längre hemvistid än åtta år i medborgarskapsärenden.

1997/98:Sf45 av Ann-Kristin Føsker (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en sådan ändring av 6 § andra stycket lagförslaget, enligt vad i motionen anförts, att dispens från kravet på styrkt identitet kan ges efter sex år,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyktingar som har problem med att få sin identitet styrkt.

1997/98:Sf46 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i 6 § lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap att de beslutande myndigheterna skall vara oförhindrade att i enskilda ärenden kunna mildra kravet på hemvistiden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en femårsregel bör gälla för sökandes hemvist i landet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla skall kunna omfattas av en sådan dispensregel som propositionen redogör för,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den sammanlagda tid som sökanden befunnit sig i landet, oavsett legal eller illegal vistelse, skall gälla för femårsregeln,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att andra gällande identitetshandlingar än giltigt pass från hemlandet skall kunna utgöra grund för beviljande av medborgarskap,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den prövning och det fastställande av identiteten som en gång inledningsvis gjorts bör vara tillräcklig även för fastställande av medborgarskap,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att handläggning av ärenden där sökandens trovärdighet står på spel skall ske muntligt.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1998

1998/99:Sf602 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas

att riksdagen hos regeringen begär förslag om att det för erhållande av svenskt medborgarskap för utländsk medborgare skall införas krav på dokumenterade kunskaper i vardagligt användande av det svenska språket i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Sf608 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för medborgarskap för statslösa barn,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dubbelt medborgarskap.

1998/99:Sf626 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dubbelt medborgarskap.

1998/99:Sf628 av Kenneth Johansson m.fl. (c, s, m, v, kd, fp och mp) vari yrkas

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att underlätta för statslösa barn att få svenskt medborgarskap.

1998/99:Sf635 av Yvonne Ruwaida (mp) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade direktiv för kommittén med översyn av lagen om svenskt medborgarskap.

Utskottet

Identitetsprövning för svenskt medborgarskap

Gällande ordning

Bestämmelser om förvärv av svenskt medborgarskap finns i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap.

Lagstiftningen bygger på den s.k. härstammingsprincipen, dvs. avgörande för vilket medborgarskap ett barn erhåller är inte födelselandet utan föräldrarnas medborgarskap. Svenskt medborgarskap kan i princip förvärvas på tre olika sätt. Dels automatiskt, t.ex. av barn vid födseln, dels genom anmälan, t.ex. av barn till svensk far som inte är gift med barnets utländska mor, dels efter ansökan, s.k. naturalisation.

Föreskrifter om naturalisation finns i 6 § medborgarskapslagen. Statens invandrarverk prövar frågor om naturalisation. Regeringen avgör dock om naturalisation skall beviljas på grund av att det är till gagn för riket. Invandrarverkets beslut får överklagas till Utlänningsnämnden. Invandrarverket och

Utlänningsnämnden får överlämna ett ärende om naturalisation till regeringen i vissa angivna fall.

Enligt 6 § första stycket kan en utlänning på ansökan upptas till svensk medborgare om han/hon fyllt 18 år, sedan fem år – eller i fråga om medborgare i annat nordiskt land sedan två år – har hemvist här i riket samt fört och kan förväntas komma att föra en hederlig vandel. Avvikelse från dessa villkor kan enligt lagrummets andra stycke ske om det skulle medföra gagn för riket, om sökanden förut varit svensk medborgare, om sökanden är gift med en svensk medborgare eller om det annars med hänsyn till sökandens förhållanden finns särskilda skäl att bevilja svenskt medborgarskap.

Den som är flyktig beviljas normalt dispens från kravet på fem års hemvist så att han eller hon kan bli svensk medborgare redan efter fyra års vistelse i Sverige. En utomnordisk medborgare som är gift med en svensk medborgare naturaliseras som regel efter tre års hemvist om äktenskapet varat minst två år.

Av paragrafens sista stycke framgår att det i ett beslut om naturalisation skall bestämmas om naturalisationen även skall omfatta sökandens ogifta barn under 18 år.

Stadgandet i 6 § medborgarskapslagen innebär en rätt för den beslutande myndigheten att under vissa förutsättningar bevilja svenskt medborgarskap. Beslutsmyndigheten har således en diskretionär prövningsrätt och kan uppställa ytterligare förutsättningar för ett bifallsbeslut.

I praxis har uppställts kravet att sökanden skall kunna styrka sin identitet, dvs. klarhet skall råda om namn, ålder och som huvudregel medborgarskap. Om det är svårt att fastställa sökandens medborgarskap på grund av omständigheter som denne inte råder över, t.ex. oklara hemlandsbestämmelser om medborgarskap, utgör detta, under förutsättning att identiteten i övrigt är fastställd, inte något hinder mot naturalisation.

Utgångspunkten är att sökanden, för att anses ha styrkt sin identitet på ett godtagbart sätt, skall kunna förete ett hemlandspass i original eller en foto-försedd identitetshandling i original utfärdad av behörig myndighet i hemlandet. Om sökanden inte kan förete handlingar som är tillräckliga för att uppfylla beviskravet, kan identiteten till följd av principen om fri bevisprövning ändå anses vara styrkt i fall det föreligger ytterligare omständigheter som ger ett starkt och otvetydigt stöd för den av sökanden uppgivna identiteten. Uppgifter från nära anhöriga kan åberopas. Därvid gäller som princip att den anhörige har förvärvat svenskt medborgarskap och i samband därmed uppvisat godtagbar identitetshandling. Denna handling bör vara godtagbar även enligt den praxis som råder vid tidpunkten för beslutet i det ärende vari den anhöriges uppgifter åberopas. Vidare bör den anhöriges relation till sökanden vara antingen make/maka, syskon eller vuxet barn. I enstaka fall har även annan anhörig godtagits. Slutligen gäller att sökanden och den anhörige, såväl i medborgarskapsärendet som i tidigare tillståndsärenden, lämnat samstämmiga uppgifter i fråga om identitet, släktskap, familjeförhållanden, bakgrund m.m.

Från kravet på styrkt identitet medges enligt fast praxis inga undantag.

Med hemvist avses ett boende i Sverige med avsikt att bli i landet stadigvarande. Folkbokföring utgör inte någon förutsättning för att hemvist skall föreligga. Hemvistbegreppet förutsätter dock att vistelsen i landet är legal. Vidare krävs att hemvisten varit oavbruten. Som huvudregel gäller att sökanden endast får tillgodoräkna sig den tid denne vistas i landet med styrkt identitet. Om den vid ankomsten angivna identiteten senare styrks, räknas dock enligt fast praxis hemvisttiden från det att sökanden ansökte om tillstånd att bosätta sig i Sverige.

I de fall utlännningen under vistelsen i Sverige lämnar nya uppgifter om sin identitet räknas normalt hemvisttiden först från den dag den nya identiteten kan anses ha styrkts. Om sökanden har fått främlingspass eller resedokument utfärdade i den nya identiteten utan att denna varit styrkt, räknas dock i regel hemvisttiden redan från tidpunkten för anmälan av den nya identiteten till Invandrarverket, dock under förutsättning att identiteten senare styrks.

I ärenden om uppehållstillstånd föreligger inte, till skillnad från vad som är fallet i medborgarskapsärenden, något uttalat krav att utlänningsens identitet skall vara styrkt för att ett uppehållstillstånd skall beviljas. I de fall sökanden har för avsikt att bosätta sig i Sverige och i övrigt uppfyller vad som krävs för att få uppehållstillstånd utfärdas i regel ett permanent uppehållstillstånd redan från början. Ett uppehållstillstånd får återkallas om utlännningen medvetet har lämnat oriktiga uppgifter, t.ex. om sin identitet, som har inverkat på beslutet. Den som medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller underlåter att tala om något förhållande av betydelse i ett ärende om uppehållstillstånd kan även dömas till ansvar enligt 10 kap. 2 § 3 utlänningslagen (1989:529).

Propositionen

I propositionen anges att invandringen till Sverige under det senaste årtiondet har genomgått stora förändringar med en ökande andel flyktingar och skyddsbehövande från länder med mer eller mindre kaotiska förhållanden. Antalet utlännningar som kommit till Sverige utan identitetshandlingar eller med bristfälliga handlingar har ökat markant. År 1995 saknade mer än 60 % av de asylsökande som kom till Sverige pass och identitetshandlingar. I propositionen anförs att det finns en rad orsaker till att en person inte kan förete handlingar som styrker de uppgifter han eller hon lämnar om sin person. En växande grupp i samhället ställs därför, ofta utan egen förskyllan, utan möjlighet att erhålla förmånen av ett svenskt medborgarskap och de rättigheter som är förbundna därmed. Enligt regeringen har kravet på styrkt identitet i ärenden om naturalisation således under senare år lett till problem för många sökande. Regeringen anser att detta förhållande inte är tillfredsställande och att det därför bör införas en möjlighet att medge även den som inte kan styrka sin identitet svenskt medborgarskap.

Grundprincipen om att sökanden skall kunna styrka sin identitet bör emellertid enligt regeringen ligga fast. Enligt propositionen är detta viktigt bl.a. mot bakgrund av att kunskap om sökandens identitet är en grundläggande förutsättning för att beslutsmyndigheten skall kunna göra en fullgod prövning av övriga naturalisationsförutsättningar. Vidare kan ett beslut om

naturalisation som vilar på falska identitetsuppgifter varken återkallas eller anses vara en nullitet. Rent principiellt är det inte heller en rättighet att erhålla svenskt medborgarskap genom naturalisation. I propositionen anges att det i stället är fråga om en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskapslagstiftningen, avgöra om en person bör upptas till svensk medborgare eller inte. När det gäller vad som skall krävas för att identiteten skall anses vara styrkt är det regeringens bedömning att nuvarande praxis i allt väsentligt är ändamålsenlig. Regeringen understryker dock vikten av att bedömningen i ett naturalisationsärende alltid, i linje med principen om fri bevisprövning, sker utifrån samtliga omständigheter i ärendet. För att tydliggöra kravet på styrkt identitet föreslår regeringen att detta krav bör föras in i lagtexten genom en ny punkt 1 i första stycket 6 § medborgarskapslagen.

I propositionen föreslås att de beslutande myndigheterna bör kunna medge dispens från kravet på styrkt identitet om sökanden är trovärdig beträffande dels de uppgifter han eller hon lämnar om sin identitet, dels anledningen till att identiteten inte kan styrkas. Sökanden skall enligt förslaget göra sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig för att dispens skall kunna medges. Utgångspunkten för sannolikhetsbedömningen bör enligt regeringen vara att prövningen skall ske utifrån samtliga omständigheter i ärendet och utmynna i en samlad bedömning. Det är inte möjligt eller lämpligt att i detalj försöka förutse och ta ställning till den mängd olika omständigheter som kan komma att bli en del av bedömningen i det enskilda fallet. Det är ofrånkomligt att en närmare precisering av de olika omständigheterna och vilken betydelse dessa bör ha vid sannolikhetsbedömningen utvecklas genom praxis. Regeringen anser emellertid att följande utgångspunkter bör gälla.

När det gäller trovärdigheten beträffande uppgifterna om sökandens identitet bör det väga tungt om samma uppgifter vidhållits under hela vistelsen i Sverige. Är så fallet och förekommer inte någon omständighet som talar emot, bör det enligt propositionen kunna vara tillräckligt för att sökanden skall anses ha uppfyllt trovärdighetskravet i detta avseende. Något krav på att uppgifterna stöds av annan skriftlig utredning bör inte ställas.

Har sökanden i ett ärende om uppehållstillstånd lämnat uppgifter som skiljer sig från de uppgifter som lämnas i naturalisationsärendet kan det, enligt regeringen, vara en omständighet som gör att det finns anledning att ifrågasätta sökandens trovärdighet. I de fall då en sökande under vistelsen i Sverige har ändrat sina identitetsuppgifter bör det beaktas om ändringen skett efter påpekande av någon myndighet eller om de nya uppgifterna lämnats på eget initiativ. I den första situationen bör utgångspunkten vara att uppgifterna behandlas med stor tveksamhet. Har utlänningen däremot frivilligt ändrat sina uppgifter bör en mindre kategorisk syn kunna anläggas på saken, anser regeringen.

När det gäller trovärdigheten beträffande uppgifterna om anledningen till att sökanden inte kan styrka sin identitet, är omständigheterna i anslutning till att utlänningen anlänt till landet av stor betydelse. Regeringen anser inte att frågan huruvida sökanden har egen skuld till att identiteten inte går att styrka i sig bör ha en sådan självständig betydelse och på förhand exkludera vissa personer från att erhålla dispens. I stället bör, enligt regeringen, om-

ständigheter som hänger samman med varför identiteten inte kan styrkas utgöra en tungt vägande faktor bland andra i den samlade bedömningen. Vad sökanden uppger som skäl för att det inte heller i ett senare skede varit möjligt att skaffa fram godtagbara handlingar skall ha betydelse vid bedömningen. Grundkravet bör, enligt regeringen, vara att utlänningen skall ha gjort vad som skäligen kan förväntas av honom eller henne för att styrka sin identitet. I fråga om flyktingar är det normalt inte rimligt att de skall behöva kontakta hemlandets myndigheter och detsamma gäller de personer som kommer från länder vars administration upphört att fungera. Förhållandena i hemlandet kan emellertid ha förbättrats, vilket på nytt kan ha gjort det möjligt att erhålla erforderliga handlingar.

Enligt förslaget i propositionen bör dispensmöjligheten förenas med ett krav på förlängd hemvisttid. Skälen härför är enligt regeringen bl.a. att en förlängd hemvist medför större möjligheter att bedöma trovärdigheten av de uppgifter sökanden lämnar och utgör också ett incitament för sökanden att få fram erforderliga handlingar. Ett strängare krav beträffande hemvisttiden kan även verka avhållande för personer som vill dölja sin rätta identitet och otillbörligt utnyttja dispensförfarandet. Regeringen anser att ett krav på åtta års hemvisttid framstår som en lämplig avvägning. För klarhets skull bör hemvistkravet vara en absolut minimigräns. Mot bakgrund av den diskretionära prövning som karaktäriserar ärenden om naturalisation föreligger dock inte något hinder mot att i enskilda fall kräva en längre hemvisttid än åtta år, anges det i propositionen.

Motionerna

I ett flertal motioner finns yrkanden om vistelsetidens längd.

I motion 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2 av Gullan Lindblad m.fl. (m) begärs att riksdagen dels beslutar att dispens från kravet på styrkt identitet skall gälla efter tio års vistelse i Sverige, dels gör ett tillkännagivande om förlängt krav på vistelse i Sverige vid uppgivande av annan identitet än vad som ursprungligen uppgivits. Motionärerna anser att en vistelsetid på tio år ökar möjligheterna för den enskilde att få fram godtagbara identitetshandlingar och minskar benägenheten att försöka erhålla svenskt medborgarskap på falska grunder. I motionen anförs också att det vid bedömningen av rätt till medborgarskap skall vägas in om personen har ändrat uppgifter om sin identitet. Oavsett om ändringen av identitetsuppgifterna har skett frivilligt eller ej skall en längre hemvisttid än tio år kunna komma i fråga.

Gudrun Schyman m.fl. (v) begär i motion 1997/98:Sf44 yrkande 4 ett tillkännagivande om att längre hemvisttid än åtta år inte skall få förekomma i medborgarskapsärenden, fränsett vandelsfallen.

I motion 1997/98:Sf46 yrkandena 1 och 2 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) anförs att de beslutande myndigheterna skall vara oförhindrade att i enskilda ärenden kunna mildra kravet på hemvisttiden. Motionärerna anser att en femårsregel bör gälla och att även en hemvisttid understigande fem år skall vara möjlig vid dispens från kravet på styrkt identitet. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att den sammanlagda tid som sökanden befunnit sig i landet, oavsett legal eller illegal vistelse, skall räknas in i hemvisttiden.

Ann-Kristin Føsker (fp) begär i motion 1997/98:Sf45 yrkande 1 att riksdagen beslutar att dispens från kravet på styrkt identitet skall kunna ges efter sex år.

I ett antal motionsyrkanden begärs tillkännagivanden om kraven vid fastställandet av identiteten i naturalisationsärenden.

I motion 1997/98:Sf44 yrkande 1 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att det är fri bevisprövning som gäller vid avgörande av frågan om identiteten skall anses styrkt i medborgarskapsärenden. Motionärerna anser att det krav som uppställts i praxis, att bara nära anhörigas uppgifter om sökandens identitet tillmäts bevisvärde, strider mot principen om fri bevisprövning. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det måste klargöras att kravet på att den uppgivna identiteten skall göras sannolik inte får ställas alltför högt. Motionärerna anser att förarbetena måste konkretiseras och göras tydligare. I motionen begärs vidare (yrkande 3) ett tillkännagivande om att ingen som fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande (således inte bara flyktingar) skall behöva kontakta hemlandets myndigheter som ett led i att styrka sin identitet inför svenska myndigheter.

Ann-Kristin Føsker (fp) begär i motion 1997/98:Sf45 yrkande 2 ett tillkännagivande om att personer som har svårt att styrka sin identitet eller som inte kan få befrielse från ett tidigare medborgarskap måste behandlas på ett fördelaktigt sätt av beslutande myndigheter.

I motion 1997/98:Sf46 yrkande 3 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att dispens skall kunna ges oavsett sökandens skuld till att identiteten inte kan styrkas. I yrkandena 5 och 6 anför motionärerna att andra gällande identitetshandlingar än giltigt pass från hemlandet skall kunna utgöra grund för beviljande av medborgarskap och att den prövning och det fastställande av identiteten som en gång inledningsvis gjorts, t.ex. i ett beslut om uppehållstillstånd, bör vara tillräckliga även för ett beslut om medborgarskap. Motionärerna anser att det som huvudregel bör räcka med ett giltigt dokument med bild på sökanden. I motionen begärs tillkännagivanden härom. Slutligen begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att handläggning av ärenden där sökandens trovärdighet står på spel skall ske muntligt.

Utskottets bedömning

Ett beslut om naturalisation grundas på en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning, avgöra om en person bör upptas till svensk medborgare eller inte. Kunskap om sökandens identitet är därvid en grundläggande förutsättning för att beslutsmyndigheten skall kunna göra en fullgod prövning av övriga naturalisationsförutsättningar. Dessutom kan ett beslut om naturalisation som vilar på falska identitetsuppgifter varken återkallas eller anses vara utan rättslig verkan. Mot bakgrund härav anser utskottet, i likhet med regeringen, att grundprincipen i ett naturalisationsärende även fortsättningsvis bör vara att sökanden skall kunna styrka sin identitet. För att tydliggöra detta bör kravet på styrkt identitet anges i lagtexten.

För att identiteten skall anses vara styrkt i ett medborgarskapsärende skall enligt utskottets mening även fortsättningsvis krävas att det råder klarhet om

sökandens namn, ålder och som regel medborgarskap. I praxis har uppställts krav på att sökanden skall kunna förete ett hemlandspass i original eller en fotoförsedd identitetshandling i original utfärdad av behörig myndighet. Är inte de handlingar som sökanden gett in tillräckliga kan ändå, enligt principen om fri bevisprövning, identiteten anses styrkt om det föreligger ytterligare omständigheter som ger starkt och otvetydigt stöd för den av sökanden uppgivna identiteten. Utskottet vill framhålla att det skall vara fråga om en fri bevisprövning, där alla omständigheter får beaktas. Således kan också uppgifter från andra personer än nära anhöriga få betydelse vid bevisprövningen.

Utskottet delar regeringens bedömning att kravet på styrkt identitet i ärenden om naturalisation har inneburit stora problem för många sökande under senare år. En ökande andel flyktingar och andra skyddsbehövande kommer från länder med mer eller mindre kaotiska förhållanden, och i flyktingkapets natur ligger ofta att fullständig dokumentation om identiteten inte kan företes. Utskottet konstaterar att ett stort antal personer, ofta utan egen försykling, inte har någon möjlighet att erhålla svenskt medborgarskap med de rättigheter och skyldigheter som är förbundna därmed.

Detta förhållande är enligt utskottets mening inte tillfredsställande och en möjlighet att medge dispens från kravet på styrkt identitet bör därför införas. Utskottet anser att svenskt medborgarskap efter viss tid skall kunna beviljas om sökanden gör sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig. Sökanden skall vara trovärdig beträffande både uppgifterna om identiteten och anledningen till att identiteten inte kan styrkas.

Vad gäller sannolikhetsbedömningen anser utskottet, i likhet med regeringen, att en omständighet som bör väga tungt är om sökanden vidhållit samma uppgifter om sin identitet under hela vistelsen i Sverige. Talar inga omständigheter emot bör krav på att uppgifterna stöds av annan skriftlig utredning inte ställas upp. I de fall då en sökande har ändrat sina identitetsuppgifter har det betydelse om ändringen skett efter påpekande av någon myndighet eller om de nya uppgifterna lämnats på eget initiativ. Omständigheterna i anslutning till att utlänningen anlät till landet och vad sökanden uppger som skäl för att det inte heller i ett senare skede varit möjligt att skaffa fram godtagbara handlingar har betydelse när det gäller trovärdigheten. I fråga om flyktingar eller personer som kommer från länder vars administration upphört att fungera är det normalt inte rimligt att de skall behöva kontakta hemlandets myndigheter. Utskottet delar regeringens bedömning att grundkravet bör vara att utlänningen skall ha gjort vad som skäligen kan förväntas av honom eller henne för att styrka sin identitet.

Enligt utskottets mening bör, som föreslås i propositionen, en möjlighet till dispens förenas med ett krav på förlängd hemvisttid. En förlängd hemvisttid medför bl.a. större möjligheter att bedöma trovärdigheten av de uppgifter sökanden lämnar och utgör också ett incitament för sökanden att få fram erforderliga handlingar. Ett strängare krav beträffande hemvisttiden kan även verka avhållande för personer som vill dölja sin rätta identitet och otillbörligt utnyttja dispensförfarandet. Utskottet delar regeringens bedömning att åtta år utgör en lämplig avvägning. Mot bakgrund av myndigheternas diskretionära prövning i naturalisationsärenden föreligger inte något hinder mot att i en-

skilda fall kräva en längre hemvisttid än åtta år. Åtta år bör dock vara en absolut minimigräns.

Utskottet anser i likhet med regeringen att dispensmöjligheten skall kunna tillämpas oavsett sökandens eventuella skuld till att identiteten inte kan fastställas. Det framstår inte som rimligt att på förhand bestämma att vissa personer inte skall kunna komma i fråga för dispens. Har sökanden själv del i att identiteten inte kan styrkas kan detta emellertid komma att utgöra ett i vissa fall försvårande moment i den trovärdighetsbedömning som skall göras vid dispensprövningen.

Som hemvisttid skall enligt utskottet endast beaktas vistelsetid i landet som varit legal. Hemvisttiden skall även ha varit oavbruten.

I ett ärende om uppehållstillstånd föreligger inte något uttalat krav på att identiteten skall vara styrkt. Identitetsfrågan har också mindre betydelse när det gäller beslut om uppehållstillstånd till flyktingar, andra skyddsbehövande eller på grund av humanitära skäl, t.ex. vid allvarlig sjukdom. Till skillnad från ett beslut om medborgarskap kan ett beslut om uppehållstillstånd återkallas. Utskottet anser mot bakgrund härav att den prövning av identiteten som eventuellt gjorts i andra sammanhang inte generellt kan anses tillräcklig vid ett beslut om naturalisation. Utskottet vill dock i detta sammanhang tillägga att utlänningsredan vid handläggningen av frågan om uppehållstillstånd lämpligen bör upplysas om de krav som ställs för beviljande av svenskt medborgarskap.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet bifall till propositionen och avstyrker motionerna 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sf44 yrkandena 2–4, 1997/98:Sf45 yrkandena 1 och 2 samt 1997/98:Sf46 yrkandena 1, 2 och 4–6. Motionerna 1997/98:Sf44 yrkande 1 och 1997/98:Sf46 yrkande 3 får med vad utskottet ovan anført anses tillgodosedda och avstyrks.

I medborgarskapslagen finns inga regler om muntlighet vid handläggningen av medborgarskapsärenden. Myndigheternas handläggning styrs av förvaltningslagen. Av denna framgår bl.a. att den enskilde skall få tillfälle att lämna uppgifter muntligt i ett ärende som avser myndighetsutövning, om det kan ske med hänsyn till ärendets behöriga gång. Myndigheten skall särskilt beakta att muntlig handläggning kan underlätta för enskilda att ha med den att göra. Den parlamentariska utredningen om en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden, NIPU, har i uppgift att se över processen i bl.a. medborgarskapsärenden. Utredningen skall pröva om ett införande av tvåpartsprocess kan medföra en mer rättssäker process. Utskottet anser att kommitténs arbete och överväganden bör avvaktas och avstyrker därför motion 1997/98:Sf46 yrkande 7 om muntlig handläggning i medborgarskapsärenden.

Återkallelse av svenskt medborgarskap

Gällande ordning

Beträffande återkallelse av medborgarskap får enligt regeringsformen en svensk medborgare som är, eller har varit bosatt i riket, inte berövas sitt

svenska medborgarskap i något annat fall än då han eller hon samtidigt, efter uttryckligt samtycke eller genom att inträda i allmän tjänst, blir medborgare i någon annan stat. Det får dock föreskrivas att barn under 18 år i fråga om sitt medborgarskap skall följa föräldrarna eller en av dem. Vidare får föreskrivas att, i enlighet med överenskommelse med annan stat, den som sedan födseln är medborgare även i den andra staten och är varaktigt bosatt där förlorar sitt svenska medborgarskap vid 18 års ålder eller senare. Någon ytterligare möjlighet att återkalla ett svenskt medborgarskap föreligger inte enligt svensk rätt.

Folkrätten ställer i sig inte upp något hinder mot att en person förlorar sitt medborgarskap och därigenom blir statslös genom ett beslut om förverkande av medborgarskapet. Möjligheten att genom s.k. expatriering försätta någon i statslöshet är emellertid begränsad av 1961 års FN-konvention om begränsning av statslöshet, till vilken Sverige har anslutit sig. I konventionen anges att en fördragsslutande stat inte skall beröva en person medborgarskapet om personen därigenom skulle bli statslös. Genom en undantagsbestämmelse accepteras dock att medborgarskapet berövas någon, även om detta leder till statslöshet, när medborgarskapet har erhållits genom osanna uppgifter eller bedrägligt förfarande. Även 1997 års europeiska konvention om medborgarskap, vilken har undertecknats av Sverige i november 1997, innehåller bestämmelser om expatriering. Bland annat tillåts återkallelse av medborgarskap om sökanden erhållit medborgarskapet genom bedrägligt förfarande, osanna uppgifter eller förtigande av relevanta omständigheter som rör sökanden.

Propositionen

I propositionen anføres att en strävan i svensk politik har varit att så långt möjligt utjämna skillnaderna i rättsligt avseende mellan svenska medborgare och den övriga befolkningen. Medborgarskapet är emellertid, enligt propositionen, alltjämt betydelsefullt när det gäller t.ex. möjligheterna att delta fullt ut i den politiska processen, att erhålla konsulärt bistånd av svenska myndigheter utomlands och att vara skyddad mot landsförvisning. Medborgarskapet har dessutom stor betydelse för integrationen. I propositionen anges att införande av en möjlighet att återkalla ett beslut om svenskt medborgarskap skulle innebära en grundläggande förändring av den svenska medborgarskapsrätten och skulle kräva en grundlagsändring. Regeringen anser att det för en sådan förändring krävs mycket starka skäl.

I propositionen anges att det kan förefalla stötande att det saknas möjligheter att ingripa och återkalla medborgarskapet för en person som naturaliserats i falsk identitet, särskilt när det skett för att dölja ett kriminellt förflutet eller en terroristanknytning. En återkallelsemöjlighet kan också verka preventivt på så sätt att den avhåller en person från att ljuga om identiteten. Enligt regeringen finns det emellertid starka skäl som talar emot att införa en sådan möjlighet. Bland annat skulle det medföra två slag av svenskt medborgarskap, ett oåterkalleligt för den som blivit svensk medborgare vid födseln och ett som kan återkallas för den som förvärvat medborgarskapet genom naturalisation. En person som berövats det svenska medborgarskapet skulle

därtill enligt regeringen i de flesta fall bli statslös, eftersom huvudprincipen i den svenska medborgarskapslagstiftningen är att den som naturaliseras samtidigt måste avsäga sig sitt tidigare medborgarskap om det inte förloras automatiskt. En återkallelse av svenskt medborgarskap kan vidare, enligt propositionen, leda till familjerättsliga komplikationer. Regeringen anser att skälen för en återkallelsemöjlighet, ställda mot de starka invändningar som kan resas däremot, inte motiverar införandet av en sådan möjlighet i svensk rätt.

Motionen

I motion 1997/98:Sf43 yrkande 3 av Gullan Lindblad m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om återkallelse av svenskt medborgarskap. Motionärerna anser att en möjlighet att återkalla ett beslut om naturalisation skulle verka avskräckande på dem som försöker erhålla ett medborgarskap på falska grunder. En möjlighet att återkalla ett medborgarskap bör därför införas och gälla som huvudregel. Vid risk för statslöshet bör emellertid undantag kunna göras.

Utskottets bedömning

Utskottet delar regeringens bedömning att det inte bör införas en möjlighet att återkalla ett beslut om naturalisation, eftersom det skulle medföra att medborgarskapet får olika rättsskydd beroende på om det förvärvats genom födsel eller genom naturalisation. Vidare skulle en person som berövas sitt medborgarskap i de flesta fall bli statslös. Även familjerättsliga komplikationer skulle kunna uppstå som exempelvis när barn blivit svenska medborgare i samband med att en förälder naturaliserades. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1997/98:Sf43 yrkande 3.

Krav på kunskaper i svenska språket

Motionerna

I motion 1997/98:Sf43 yrkande 4 av Gullan Lindblad m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om krav på kunskaper i svenska språket för rätt till ansökan om svenskt medborgarskap. I motionen anføres att en person som ansöker om medborgarskap i Sverige skall ha kännedom om det svenska språket och kunna förstå och göra sig förstådd på svenska. Motionärerna anser att regeringen bör ges i uppdrag att skyndsamt återkomma med förslag härom.

I motion 1998/99:Sf602 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) begärs förslag om att det skall införas krav på dokumenterade kunskaper i vardagligt användande av det svenska språket för erhållande av svenskt medborgarskap.

Utskottets bedömning

Utskottet har tidigare under en följd av år behandlat motionsyrkanden om att det skall införas krav på kunskaper i svenska språket som villkor för att

erhålla svenskt medborgarskap. Utskottet har därvid framhållit att det är utomordentligt viktigt för den enskilde invandraren att ha kunskaper i svenska språket och att man på alla sätt bör underlätta för invandrarna att få sådana kunskaper.

Medborgarskapskommitténs uppdrag (dir. 1997:5) är att genomföra en allmän översyn av lagen om svenskt medborgarskap. I direktiven anges att kommittén skall utreda och överväga behovet av åtgärder som kan vidtas för att stärka medborgarskapets status som ett led i integrationsprocessen. Som en utgångspunkt bör därvid en kartläggning göras av vad svenskt medborgarskap innebär i olika avseenden och andra länders lagstiftning och praxis bör studeras. Bland annat skall kommittén överväga om krav på kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället bör uppställas för beviljande av medborgarskap.

Utredningsarbetet skall vara avslutat den 1 mars 1999.

Kommitténs arbete och överväganden bör avvaktas och enligt utskottets mening bör riksdagen inte nu ta ställning i dessa frågor. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1997/98:Sf43 yrkande 4 och 1998/99:Sf602.

Statslösa barns situation

Motionerna

I motion 1997/98:Sf43 yrkande 5 av Gullan Lindblad m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om statslösa barn. I motionen anges att det finns 7 000 barn under 18 år i Sverige som saknar medborgarskap. Motionärerna anser att det inte generellt går att ge alla dessa barn svenskt medborgarskap. Regeringen bör emellertid se över lagstiftningen så att denna stämmer bättre överens med internationella konventioner.

I motion 1998/99:Sf608 yrkande 9 av Lennart Daléus m. fl. (c) begärs ett tillkännagivande om att alla barn skall ha rätt till ett medborgarskap och att Sverige bör förändra lagstiftningen i denna riktning.

I flerpartimotionen 1998/99:Sf628 av Kenneth Johansson m.fl. (c, s, m, v, kd, fp och mp) begärs ett tillkännagivande om att medborgarskapslagen bör ändras så att det blir lättare för statslösa barn att erhålla svenskt medborgarskap. I motionen anges att det finns mer än 4 000 barn som är statslösa i Sverige och att de svenska reglerna om förvärv av medborgarskap inte kan anses uppfylla bestämmelsen i artikel 7 barnkonventionen.

Utskottets bedömning

Medborgarskapskommittén har som nämnts i uppdrag att genomföra en allmän översyn av lagen om svenskt medborgarskap. I direktiven anges bl.a. att medborgarskapslagstiftningen bör utformas så att statslöshet undviks. När det gäller barn som föds i Sverige och vars föräldrar har utländskt medborgarskap skall kommittén analysera för- och nackdelar med olika alternativ till reglering som under vissa förutsättningar skulle erbjuda möjlighet till svenskt medborgarskap. Analysen bör omfatta olika lösningar som skulle

underlätta för sådana barn att bli svenska medborgare om föräldrarna har permanent uppehållstillstånd. Kommittén skall dessutom överväga vilka ändringar i medborgarskapslagstiftningen som föranleds av Europarådets nya konvention om medborgarskap.

Utredningen skall slutredovisa uppdraget senast den 1 mars 1999.

Utskottet anser att Medborgarskapskommitténs arbete och överväganden bör avvaktas även i denna del och avstyrker därmed motionerna 1997/98:Sf43 yrkande 5, 1998/99:Sf608 yrkande 9 och 1998/99:Sf628.

Dubbelt medborgarskap

Motionerna

I motion 1998/99:Sf608 yrkande 10 av Lennart Daléus m. fl. (c) begärs ett tillkännagivande om att lagstiftningen bör förändras i riktning mot en mer tillåtande syn på dubbla medborgarskap. För detta talar bl.a. den ökande internationaliseringen och medborgarskapets betydelse för identifikationen med det land man lever i. Motionärerna anför att Sveriges restriktiva hållning gentemot dubbla medborgarskap medför att många människor som lever i Sverige hindras från att få svenskt medborgarskap på grund av att de inte kan avsäga sig sitt nuvarande medborgarskap.

I motion 1998/99:Sf626 yrkande 2 av Birger Schlaug m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att principen och reglerna om att inte tillåta dubbelt medborgarskap bör ses över. Motionärerna anser att det skulle vara lättare för många invandrare att ta steget mot ett svenskt medborgarskap om de inte tvingades att säga upp sitt tidigare medborgarskap.

Yvonne Ruwaida (mp) anför i motion 1998/99:Sf635 att enligt Medborgarskapskommitténs direktiv skall utredningen överväga åtgärder för att stärka medborgarskapets status. Motionären anser att detta ökar skillnaden mellan medborgare och icke-medborgare. Utredningen bör därför i stället föreslå åtgärder för att minska skillnaden mellan medborgare och icke-medborgare. I motionen anges vidare att Sveriges inställning att motverka dubbelt medborgarskap är förlegad. Principen att inte tillåta dubbelt medborgarskap hindrar integrationen och bör överges. Reglerna rörande dubbelt medborgarskap bör därför ses över. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om ändrade direktiv för Medborgarskapskommittén.

Utskottets bedömning

Som nämnts tidigare har Medborgarskapskommittén i uppdrag att genomföra en allmän översyn av lagen om svenskt medborgarskap. I juni i år har regeringen i tilläggsdirektiv gett den parlamentariskt sammansatta kommittén i uppdrag att förutsättningslöst utreda frågan om dubbelt medborgarskap (dir. 1998:50). Kommittén skall bl.a. analysera och överväga konsekvenserna av ett generellt frångående av den nu gällande principen om att undvika dubbelt medborgarskap. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 mars 1999.

Utskottet kommer att för kännedom översända motionerna till Medborgarskapskommittén, och utskottet förutsätter att de frågor som tas upp i motion-

erna kommer att övervägas av kommittén. Enligt utskottets mening bör utredningsarbetet därför avvaktas, och motionerna 1998/99:Sf608 yrkande 10, 1998/99:Sf626 yrkande 2 och 1998/99:Sf635 yrkande 12 avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *identitetsprövning för svenskt medborgarskap*
att riksdagen med avslag på motionerna 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sf44, 1997/98:Sf45 samt 1997/98:Sf46 yrkandena 1–6 antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap,

res. 1 (m)

res. 2 (v)

res. 3 (fp)

res. 4 (mp)

2. beträffande *mundlig handläggning*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Sf46 yrkande 7,

res. 5 (mp)

3. beträffande *återkallelse av svenskt medborgarskap*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Sf43 yrkande 3,

res. 6 (m)

4. beträffande *kunskaper i svenska språket*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Sf43 yrkande 4 och 1998/99:Sf602,

5. beträffande *statslösa barn*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Sf43 yrkande 5, 1998/99:Sf608 yrkande 9 och 1998/99:Sf628,

res. 7 (c)

6. beträffande *dubbelt medborgarskap*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Sf608 yrkande 10, 1998/99:Sf626 yrkande 2 och 1998/99:Sf635 yrkande 12.

Stockholm den 12 november 1998

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Maud Björnemalm (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Gustaf von Essen (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Carlinge Wisberg (v), Fanny Rizell (kd), Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalín (mp), Birgitta Carlsson (c) och Cecilia Magnusson (m).

Reservationer

1. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1)

Ulf Kristersson, Gustaf von Essen, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Identitetsprövning för svenskt medborgarskap börjar med ”Vad gäller” och slutar med ”sin identitet” bort ha följande lydelse:

Vad gäller sannolikhetsbedömningen anser utskottet att en omständighet som bör väga tungt är om sökanden vidhållit samma uppgifter om sin identitet under hela vistelsen i Sverige. Utskottet vill framhålla att om en person vid ansökan om medborgarskap ändrar uppgifterna om sin identitet så skall detta vägas in vid bedömningen oavsett om ändringen av uppgifterna skett frivilligt eller efter påpekande från någon myndighet. I dessa fall bör det, enligt utskottets mening, vara möjligt att förlänga kravet på minst åtta års hemvistid i Sverige.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *identitetsprövning för svenskt medborgarskap*

att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf43 yrkande 2 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1997/98:Sf43 yrkande 1, 1997/98:Sf44, 1997/98:Sf45 och 1997/98:Sf46 yrkandena 1–6

dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1)

Ulla Hoffmann och Carlinge Wisberg (båda v), som konstaterar att utskottets uttalanden om fri bevisprövning innebär att motion 1997/98:Sf44 yrkande 1 är tillgodosedd, anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Identitetsprövning för svenskt medborgarskap börjar med ”Ett beslut” och slutar med ”och avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en möjlighet till dispens från kravet på styrkt identitet i naturalisationsärenden bör förenas med ett krav på förlängd hemvistid. I propositionen anges att det skall vara möjligt att i enskilda fall kräva längre hemvistid än åtta år. Enligt utskottets mening skall emellertid åtta års hemvist vara den tid som gäller för att dispens skall kunna medges. Enbart i de s.k. vandelsfallen skall en längre hemvistid kunna krävas.

Utskottet anser att kravet på att den uppgivna identiteten skall göras sannolik inte får ställas alltför högt. Sökanden skall göra vad som skäligen kan förväntas av honom eller henne för att styrka sin identitet. Enligt utskottets mening skall inte någon som fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande

behöva kontakta hemlandets myndigheter som ett led i att styrka sin identitet inför svenska myndigheter.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *identitetsprövning för svenskt medborgarskap*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf44 yrkandena 2–4 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sf44 yrkande 1, 1997/98:Sf45 och 1997/98:Sf46 yrkandena 1–6
dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap,
dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1)

Bo Könberg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Identitetsprövning för svenskt medborgarskap börjar med ”Ett beslut” och slutar med ”och avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar bedömningen i motion 1997/98:Sf45 att personer som har svårt att styrka sin identitet eller som inte kan få befrielse från ett tidigare medborgarskap måste behandlas på ett fördelaktigt sätt av beslutande myndigheter.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *identitetsprövning för svenskt medborgarskap*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf45 yrkande 2 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sf44, 1997/98:Sf45 yrkande 1 och 1997/98:Sf46 yrkandena 1–6
dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap,
dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1)

Kerstin-Maria Stalín (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Identitetsprövning för svenskt medborgarskap börjar med ”Ett beslut” och slutar med ”och avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att en möjlighet till dispens från kravet på styrkt identitet i naturalisationsärenden skall förenas med ett krav på förlängd hemvisttid. De beslutande myndigheterna skall i stället vara oförhindrade att i enskilda ärenden kunna mildra kravet på hemvisttiden. Enligt utskottets mening bör

en femårsregel gälla, och även en hemvistid understigande fem år skall vara möjlig vid dispens från kravet på styrkt identitet.

Utskottet anser att den sammanlagda tid som sökanden befunnit sig i landet skall räknas som hemvistid. Här skall enligt utskottets mening inte göras skillnad på om vistelsen i landet varit legal eller illegal.

Enligt utskottets uppfattning bör sökandens eventuella skuld till att identiteten inte kan styrkas inte utesluta att dispens från kravet på styrkt identitet ges. Andra gällande identitetshandlingar än giltigt pass från hemlandet skall, enligt utskottet, kunna utgöra grund för beviljande av medborgarskap. Den prövning och det fastställande av identiteten som en gång inledningsvis gjorts, t.ex. i ett beslut om uppehållstillstånd, bör också vara tillräckliga även för ett naturalisationsbeslut. Utskottet anser att det som huvudregel bör räcka med ett giltigt dokument med bild på sökanden.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *identitetsprövning för svenskt medborgarskap*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf46 yrkandena 1–6 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1997/98:Sf43 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sf44 och 1997/98:Sf45
dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap med den ändringen att i 6 § tredje stycket orden ”minst åtta” byts ut mot ordet ”fem”,
dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Muntlig handläggning (mom. 2)

Kerstin-Maria Stalín (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Identitetsprövning för svenskt medborgarskap börjar med ”I medborgarskapslagen” och slutar med ”i medborgarskapsärenden” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är väsentligt att handläggningen sker muntligt i ett ärende där avgörande för prövningen är bl.a. sökandens trovärdighet.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *muntlig handläggning*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf46 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Återkallelse av svenskt medborgarskap (mom. 3)

Ulf Kristersson, Gustaf von Essen, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Återkallelse av svenskt medborgarskap börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en möjlighet att återkalla ett beslut om naturalisation bör införas och gälla som huvudregel. Vid risk för statslöshet bör emellertid, enligt utskottets mening, undantag kunna göras. Enligt utskottets uppfattning skulle en sådan möjlighet verka avskräckande på dem som försöker att er-hålla ett medborgarskap på falska grunder.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *återkallelse av svenskt medborgarskap*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sf43 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Statslösa barn (mom. 5)

Birgitta Carlsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Statslösa barn börjar med "Utskottet anser" och slutar med "och 1998/99:Sf628" bort ha följande lydelse:

Det finns i dag mer än 4 000 barn i Sverige som är statslösa. Utskottet anser att alla barn måste försäkras rätten till ett medborgarskap. Enligt utskottets mening kan de svenska reglerna om förvärv av medborgarskap inte anses uppfylla bestämmelsen i artikel 7 i barnkonventionen. Medborgarskapslagen bör därför ändras i syfte att underlätta för statslösa barn att efter viss hemvist i Sverige erhålla svenskt medborgarskap.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *statslösa barn*
att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:Sf608 yrkande 9 och 1998/99:Sf628 samt med anledning av motion 1998/99:Sf43 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Kunskaper i svenska språket m.m. (mom. 4 och 5)

Ulf Kristersson, Gustaf von Essen, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m) anför

Enligt vår uppfattning är bristande eller inga kunskaper i svenska språket ett av de största hindren för människor med utländsk bakgrund att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Kanske skulle också fler invandrare delta i den svenskundervisning som erbjuds om det krävdes kunskaper i svenska för att kunna ansöka om svenskt medborgarskap. Enligt vår mening är det för

individen mycket viktigt att kunna förstå och göra sig förstådd på svenska. Medborgarskapet medför både rättigheter och skyldigheter och innebär ett gemensamt ansvar för samhället och den enskilde. Det är en viktig symbolisk och reell markering av en djupare relation till Sverige. Vi utgår från att Medborgarskapskommittén kommer att beakta dessa synpunkter och reserverar oss därför inte i frågan.

Vi har i vår motion 1998/99:Sf43 pekat på konflikten mellan FN:s barnkonvention som Sverige åtagit sig att följa och de svenska bestämmelserna om medborgarskap. Detta har skapat problem för ett antal tusen barn under 18 år i Sverige. Vi förutsätter att kommittén kommer att lägga fram förslag i frågan.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	1
Utskottet	3
Identitetsprövning för svenskt medborgarskap	3
Gällande ordning.....	3
Propositionen	5
Motionerna	7
Utskottets bedömning.....	8
Återkallelse av svenskt medborgarskap	10
Gällande ordning.....	10
Propositionen	11
Motionen	12
Utskottets bedömning.....	12
Krav på kunskaper i svenska språket	12
Motionerna	12
Utskottets bedömning.....	12
Statslösa barns situation.....	13
Motionerna	13
Utskottets bedömning.....	13
Dubbelt medborgarskap	14
Motionerna	14
Utskottets bedömning.....	14
Hemställan	15
Reservationer	16
1. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1).....	16
2. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1).....	16
3. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1).....	17
4. Identitetsprövning för svenskt medborgarskap (mom. 1).....	17
5. Muntlig handläggning (mom. 2)	18
6. Återkallelse av svenskt medborgarskap (mom. 3)	18
7. Statslösa barn (mom. 5)	19
Särskilt yttrande.....	19
Kunskaper i svenska språket m.m. (mom. 4 och 5)	19
Bilaga: Propositionens lagförslag.....	21